

ském, nikoliv ale v právu platícím v Čechách a na Moravě.

S největším souhlasem se patrně setkají nová ustanovení o rozsudcích pro zmeškání. Dosavadní předpisy byly nesporně příliš tvrdé, třeba soudní praxe se snažila jejich ostří zmírniti co nejliberálnějším výkladem ustanovení o odčinění následků zmeškání (o navrácení v předešlý stav). Podle osnovy má býti na příště připuštěn — podle slovenského vzoru — odpor proti kontumačnímu rozsudku. Podáním odporu pozbuje rozsudek pro zmeškání úplně platnost a ve sporu bude pokračováno, jako kdyby kontumační rozsudek vůbec nebyl vynesena. Zmeškání roku postihuje obmeškáním stranu svými následky jen potud, že jest povinna nésti útraty, spojené s podáním odporu, bez nároku na jejich náhradu proti podlehnuvšímu odpůrci. Také toto ustanovení může sice býti někdy tíživé, ale v podstatě jest zcela správné, takže navržená úprava představuje proti nynějšímu stavu nesporně velký pokrok.

Osnova připouští nově odsouzení k zaplacení i takových nároků, které dospějí teprve v budoucnu. Dosud to bylo možné jen při nárocích na výživné, kdežto osnova toto oprávnění rozšiřuje na všechny jiné opakující se dávky, pokud nejsou odvislé od vzájemného plnění. Podle toho by tedy bylo možné žalovati na příklad na zaplacení budoucích annuit ze zápůjčky, na rozdíl od platného právního stavu, podle něhož lze podati žalobu teprve tehdy, když lhůta splatnosti každé jednotlivé annuity již prošla. I toto ustanovení může býti oceňováno kladně, ač ovšem je tu obava z jeho zneužití, poněvadž chybí ustanovení podmínek, jaké zná na příklad právo říšskoněmecké, a které vyslovují, kdy lze k takové žalobě přikročiti (pravidelně jen při ohrožení budoucího plnění)...

Celkem lze říci, že pokud jsou navrhovány určité změny, jsou vesměs účelné a lze je proto schváliti...

Osnova jest dílo velmi záslužné, jenže se musí neodbytně objeviti otázka, zda jsme na takový unifikační zákon musili čekat 18 a půl roku a zda nemohl býti hotov za stejný počet měsíců od převratu... Již v r. 1930 ostatně vydalo ministerstvo unifikací tiskem návrh zákonů o civilním procesním řízení, a od tohoto návrhu se nyní osnova téměř neodchyluje. Za to, že se nyní po sedmileté přestávce dostává konečně přece jen k parlamentnímu projednání, můžeme děkovati patrně jen energii ministerského předsedy Dra Hodži, bez níž by se s problémem unifikace ještě asi nebylo vážněji pohnulo.

Práce přes čas.

Příspěvek k řešení této velmi sporné otázky podává adv. Dr. Ondřej Horáček v článku »Práce přes čas nárokem z bezdůvodného obohacení«, Časopis pro právní a státní vědu, roč. 20, 1937, str. 180 a n., z něhož uvádíme:

»Práci přes čas ve své podstatě lze rozdělit na tak zvanou práci přes čas dovolenou a nedovolenou. Při práci přes čas dovolené, připustil nejvyšší soud i tu domněnku, že zaměstnanec s odměnou jemu vyplacenou souhlasil, jestliže mzdu stále po delší dobu bez námitek přijímal, zvláště když ani po náhlém přerušení smlouvy odměnu za práce přes čas ne žádal. Pokud se týká nedovolených prací přes čas, nemohl zákonodárce ustanoviti, jak se má platiti za práce nedovolené, protože by nepřímým uznal přípustnost takových prací. I když zaměstnavatel a zaměstnanec uzavře o nedovolených pracích přes čas úmluvu, jest taková úmluva nicotnou a nicotností jest zasažena celá smlouva. Obsahovala by totiž podle ustanovení § 879 obč. zák. ujednání, která se příčí zákonnému zákazu. V tom případě bylo by lze provésti první pořádek jen tím způsobem, kdyby vše bylo uvedeno do původního stavu, a to tak, aby žádná strana neměla zisku ze škody strany druhé a aby se na úkor její neobohatila. A tu stál dříve nejvyšší soud na stanovisku, že uvedení do dřívějšího stavu není možným, protože obě strany již smlouvu splnily a práce zaměstnancem vykonané nelze vrátiti. Záleží jen na tom, zda žalobce dostal za tyto práce přiměřenou úplatu a nebyl v tom směru zaměstnavatelem nespravedlivě zkrácen. A závěr, později změněný, byl ten, že takového zkrácení není, jestliže zaměstnanec dostal za veškeré jeho práce přiměřené odměny, s níž po celou dobu služebního poměru byl spokojen (č. 8818 Sb. n. s.). Tuto zásadu rozšířil nejvyšší soud ještě ve svém rozhodnutí č. 10.226 Sb. n. s., kde praví, že podle ustanovení § 863 obč. zák. lze smluviti i konkludentním činem, že odměna za práci přes čas jest zahrnuta v úhrnkově ujednané mzdě. Tak jest tomu zejména, přijímal-li zaměstnanec po delší dobu bez výhrady a s vědomím, že se mu dostává ve smluvené mzdě odměna za veškeré práce mimo osmihodinovou dobu pracovní. Za nedovolené práce přes čas může se zaměstnanec domáhati jen náhrady škody. Jestliže dostával úhrnkovou mzdou zaplacenou také za nedovolené práce přes čas, nebyl by poškozen. (Rozhodnutí Sb. n. s. č. 5537,

6636, 7199, 7576, 7577, 7611, 7901, 8327, 8560, 8561, 8818, 9905.)

Toto původní stanovisko nejvyššího soudu bylo změněno pozdějším rozhodnutím č. 13.235 Sb. n. s., v němž předně byla vyslovena zásada, že i když nebylo zaměstnavateli dáno povolení k práci přes čas, může se zaměstnanec na zaměstnavateli domáhati odměny za práce přes čas z důvodu bezdůvodného obohacení zaměstnavatele. Okolnost, že zaměstnanec po celou dobu, co byl zaměstnán, nepovažoval odměnu za nepovolené práce přes čas, nepodstatňuje ještě o sobě závěr, že se zaměstnanec chtěl úplaty za mimořádné úkony vážně a svobodně zříci, jestliže šlo o zaměstnance hospodářsky na zaměstnavateli závislého, jenž se mohl důvodně obávat, že bude jinak ze zaměstnání propuštěn a vydán nebezpečí nezaměstnanosti a bídy tím spíše, jestliže zaměstnavatel kladl velkou váhu na brzké ukončení práce zaměstnanci svěřené a pobízel ho ustavičně k jejímu urychlení. V takovém případě je povinnost zaměstnance, aby dokázal, že se mu jednak nedostalo náležité odměny, jednak, že na jeho úkor byl zaměstnavatel bezdůvodně obohacen.

Problém faktického pojištění

řeší ve stejnojmenném článku (Sociální revue, roč. 18, 1937, str. 308 a n.) Dr. František P r e i s v těchto zásadních vývodech:

»Faktickým pojištěním nazývá se jak v praxi, tak v teorii ne zcela přesně a výstižně stav, způsobený tím, že nositel sociálního pojištění přijal přihlášku osoby pojistné povinnosti nepodrobené k povinnému pojištění v přesvědčení, že osoba k pojištění přihlášená je podrobena pojistné povinnosti....

K přihláškám osob pojistné povinnosti nepodrobených dochází buď bona fide nebo mala fide.

K přihlášce osoby pojistné povinnosti nepodrobené, která byla učiněna bona fide, mohlo dojít jen pro neznalost zákona, nebo pro nesprávný jeho výklad a skutkové okolnosti, uvedené v takové přihlášce jako směrodatné pro řešení otázky pojistné povinnosti, jsou buď úplné, nebo neúplné. Nejsou-li skutkové okolnosti úplné, je přece nutno považovati za povinnost nositele sociálního pojištění, aby si opatřil chybějící data, potřebná pro posouzení otázky pojistné povinnosti... Osoba k pojištění přihlášená by mnohdy teprve po vzniku pojistného případu zvěděla, že se jí ze sociálního pojištění ničeho nedostane, ač třeba po dlouhá léta bylo za ni placeno po-

jistné a ona žila v dobrém přesvědčení, že je sociálním pojištěním chráněna. Vždyť potom na příklad i v době, kdy již by požívala invalidního nebo starobního důchodu, mohl by nositel sociálního pojištění odmítnouti další výplatu důchodu.

Případy, v nichž mala fides se snaží získati placením pojistného odškodnění budoucích pojistných případů, jsou velice řídké, jak nejlépe dokazuje skutečnost, že možnost dobrovolně pokračovati v sociálním pojištění je poměrně velice málo používána. Jde tedy jenom o to, zda jest správné stanovisko, podle něhož tím, že zaměstnavatel, po případě domnělý zaměstnavatel přihlásil u nositele sociálního pojištění k povinnému pojištění osobu pojistné povinnosti nepodrobenou, byť i v nesprávném domnění, že přihlášená osoba je podle zákona pojištěním povinná, a dále tím, že nositel sociálního pojištění vzal takovou přihlášku na vědomí, jest okamžikem přijetí přihlášky nositelem pojištění založen mezi stranami pojištěný poměr (tak zvané faktické pojištění) se všemi důsledky, které k němu poji příslušný sociálně pojišťovací zákon, a trvá tak dlouho, dokud není zrušen. Judikatura nejvyššího správního soudu zodpověděla tuto otázku kladně v četných svých nálezech...

Vzhledem k těmto úvahám překvapuje stanovisko, které zaujal nejvyšší správní soud ve svém nálezu z 3. dubna 1936, č. 12.097, Boh. A 12.361, a podle něhož, i když nemocenská pojišťovna přihlášku podle zákona č. 221/1924 ve znění jeho novel přijala a pojistné předepsala, může přijetí přihlášky odvolati a vysloviti nedostatek pojistné povinnosti, zjistila-li dodatečně, že předpoklady pojistné povinnosti dány nejsou.»

Účast klinik a nemocnic na znaleckém posudku.

K této zajímavé otázce uvádí s. rada Dr. Ant. Dráb ve stejnojmenném článku, uveřejněném ve »Svépomoci« ze dne 15. června 1937, č. 12, str. 190, v podstatě toto:

V řízení před pojišťovacím soudem téměř čtyři pětiny všech případů jsou rozepře, kde je nutno prováděti důkaz o zdravotním stavu žalobcové... Tento důkaz se provádí soudními znalci podle předpisů civ. řádu soudního, jenž ustanovuje, že soud ustanovuje jednoho nebo více znalců, vyslechna strany o jejich osobě. Pravidelně to bývají lékaři praktičtí, ježto různost chorob, na něž si žalobci v téže žalobě stě-